

הרב יעקב נויבורגר

בהגדרת דין דכתיבת גיטין לשמה

א.

ההלכה שצריכין לכתוב גט לשם האשה, לשם האיש ולשם גירושין מפותחת בספרי¹:

„ . . . וכתב לה ספר כריתות ונתן בידה² . . . וכתב לה, לשמה, מכאן אמרו כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול. כיצד היה עובר בשוק ושמע קול הסופר מקרא איש פלוני מגרש את אשתו פלונית ממקום פלוני ואומר זה שמי וזה שם אשתי פסול לגרש בו. יתר מכאן כתב לגרש את אשתו ונמלך ומצא בן עירו א"ל שמי כשמו ושם אשתי כשם אשתו פסול לגרש בו. יותר מכאן יש לו שתי נשים ששמותם שוים כתב לגרש בו את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה יותר מכאן אמר לבלר כתוב ואיזו שארצה אגרש פסול לגרש בו*².”

ובביאור הדין ומקורו, למדנו³:

„תנא דבי ר' ישמעאל לא זה שנכתב שלא לשם גירושין אלא אף זה שנכתב לשום גירושין פסול . . . אלא אף זה שנכתב לשם גירושין דידיה פסול . . . אלא אף זה שנכתב לשום גירושין הא פסול מאי טעמא אי כתב ונתן ספר כריתות בידה הו"א למועטי האיך קמא דלא עביד לשום כריתות אבל כתב לגרש את אשתו ונמלך דעביד לשום כריתות אימא כשר כתב רחמנא „וכתב“ אי כתב רחמנא וכתב הו"א למועטי האי דלא איהו קא כתיב לה אבל יש לו שתי נשים דאיהו קא כתב לה אימא כשר כתב רחמנא לה לשמה . . .”

סקי' דתנו הראשונה במקורות אלו מלמדנו שהתורה הצריכה שסופר הגט, בשעת כתיבתו יכוין דעתו לחשוב שבכתיבה זו הוא מכין ספר כריתות לאיש ואשה מסוימים.

אמנם הבנה זו בדין דכתיבת גיטין לשמה, אינה מספיקה לפרנס כמה הלכות, שהוציאו הסוגיות והראשונים מדין זה, ומהן:

(א) „תניא . . . כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה אע"פ שכתבוהו

(1) ספרי, דברים כד, א, פיסקא נט; גיטין דף כד.

(2) דברים כד, א.

(2*) ועי' ב"ש לאהע"ז סי' קכ, ס"ק ז, וע"ע בהגהות רע"א, שם, ס"ק ה.

(3) גיטין שם.

וחתמוהו ונתנוהו לו ונתנו לה הרי הגט בטל עד שישמעו קולו שיאמר לסופר כתוב ולעדים חתמו . . . "4. תוס' בארו שגט שנכתב ונחתם מבלי שישמעו הסופר והעדים צווים מהבעל לא נחשב כנכתב ונחתם לשמה⁵. ואם דין לשמה תיאור מחשבות הסופר והעדים בלבד, איך יכולים לפסול גט שנכתב מבלי ציווי הבעל, או מבלי שמיעת צויו מפי הבעל, מטעם לשמה? יחשובו הסופר שיכתב, והעדים שיחתמו, לשם גירושי איש ואשה מסוימים מבלי שמיעת צווי הבעל!

(ב) הסוגיא בריש מס' זבחים מדמה דין כתיבת גיטין לשמה לדין עבודה לשמה אצל קרבנות, שם⁶ מדייק ממשנתנו: „כל גט שנכתב שלא לשם אשה פסול וסתמא נמי פסול . . . " ופירש רש"י⁷, „כגון אם כתבו הסופר [סתם] לשם לאה שיהא מזומן לכשיבא אדם אצלו ששמו ושם אשתו (שוין) כן ויתנו לו . . . ". והמשיך הסוגיא: „זבחים בסתם לשמן עומדין [ולכן נזבחו סתמא כשרין] אשה בסתמא לאו לגירושין עומדת [ולכן כתבו גט סתמא פסול]".

אם דין לשמה תיאור מחשבות הסופר והעדים בלבד, יכול חז"ל לפסול גט שנכתב „סתם" בקלות, מבלי להתחשב עם מעמד ה„סתמא" של אשה וגירושין, שהרי בגט כזה לא עלתה אצל הסופר מחשבות „לשמו ולשמה ולשם גירושין".

ב.

הסוגיא בריש זבחים הנ"ל, שעוסקת בדיני זביחת קרבנות לשמה, בעיקרה, עוזרת אותנו לפתח הבנתנו בדין לשמה בגיטין:

„ . . . דרמי רבא . . . תנן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן וכו' – טעמא דשלא לשמן – הא סתמא עלו נמי לבעלים לשם חובה – אלמא סתמא נמי כלשמן דמי, ורמינהי כל הגט⁸ שנכתב שלא לשם פסול וסתמא נמי פסול – ושני זבחים בסתם לשמן עומדין אשה בסתמא לאו לגירושין עומדת. וזבחים בסתמא כשירין מנלן. . . "9. לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם זבח לשם זבח לשם שם לשם אישים לשם ריח לשם ניחוח והחטאת והאשם לשם חטא. א"ר יוסי אף מי שלא הי' בלבו לשם אחת מכל אלו כשר שתנאי ב"ד הוא אתנו ב"ד דלא לימא לשמו דילמא אתי למימר שלא לשמו ואי סלקא דעתך סתמא פסול קיימי ב"ד ומתני מילתא דמפסיל ביה . . . ".

יוצא מסוגיתנו שיש לדמות דין כתיבת גיטין לשמה לדין זביחת קדשים

(4) גיטין עב.

(5) עירובין יג. תוד"ה „אבל תורה דסתמה . . . ", וע"ע גיטין כב: תוד"ה „והא".

(6) זבחים ב:

(7) שם, רש"י ד"ה „וסתמא נמי פסול".

(8) גיטין כד.

(9) זבחים מו:

לשמה, ממה שרבא הקשה מדין „סתמא“ דזביחה לדין „סתמא“ אצל גיטין. וכן משמע מדברי תוס' שמדמה דין נכרי המשתתף במצות מסוימות לדין נכרי המשתתף בכתיבת גיטין ובהקרבת קרבנות¹⁰: „... ונכרי אע"ג דבפ' המביא תניין¹¹ קא אמר גבי גט, ועובד כוכבים אדעתא דנפשי' עביד שאני התם דסתם אשה לאו לגירושין קיימא אבל סתם מילה לשמה קיימא והכי משני גבי זבחים⁶ ומתוך כך ניחא בסמוך דמכשר בציצית בעובד כוכבים...“.

הדמיון בין דין לשמה אצל זבחים ובין דין לשמה אצל מצות אחרות אינו מוגבל לדין „סתמא“, שגם נמצאו אצל הפסול של עשיית דבר „שלא לשמה“¹²: „... אמר רב אשי מה טעם קאמר – מה טעם טעימה פסלה (פירש"י – אם עירה צבע נסיון ביורה פוסל את כל היורה) משום דבעינן צביעה לשמה...“ ובביאור דין זה כתב החוס'¹³: ואפילו לשם ציצית מ"מ לשם נסיון נמי עבידא והוי כמנחה שקמצה לשמה ושלא לשמה...“.

עוד נראה שמובן ד„סתמא“ הוא תואר מעמדו של הזביחה או של הגט או של הגירושין. לומדים מסוגיתנו שאצל קרבנות, ב"ד – המשתתפים במעמדן של כל תרומות הקדש¹⁴ – וקבע לשם איזו זבח יהא כל קרבן וע"י כן קובעים מעמדו של הקרבן ושל כל חלקי הזביחה. כתוצאה מזה מי שזוכה מבלי מחשבה מכוונת אינו משפיע על מעמדו של הקרבן, רק ע"י זביחה בכוונה שלא לשמה, משנה הזוכה מעמדו של קרבנו.

אמנם יוצא שאצל מעמדן דגיטין, הכלל ש„סתם נשים לאו לגירושין עומדת“ קובע שמעמד כל גט הוא לא לשם שום אשה, מבלי מחשבה ברורה המתיחסת הגט לאשה מסוימת, או מחשבת הבעל שקובעת אשה מסוימת כעומדת לגירושין.^{14*}

הנחת סוגיתנו ה"ה שדין כתיבת גט לשמה הוא קביעת מעמדו של הגט כספר כריתות לזוג מסוים, ולא תיאור מחשבות הסופר וכיו"ב, בלבד.

ונביא ראיה להבנתנו בסוגיתנו מדברי תוספות הדנים בדין עבודה שנעבדה ע"י קטן¹⁵:

-
- (10) מנחות מב, תוד"ה „ואל ימול כותי“, וע"ע גיטין, תוס' כג. „עובד כוכבים...“.
- (11) גיטין כג.
- (12) זבחים מב:
- (13) שם, תוד"ה „מה טעם צביעה פסולה“.
- (14) ע"י שבועות יא. יד. טו:
- (14*) ע"י גיטין כב: תוד"ה „והא“. וע"ע אהע"ז סי' קל"א סעיף ח', וכב"ש שם.
- (15) זבחים ב: תוד"ה „זבחים בסתם לשמן הן עומדין“.

„[וא"ת בפ"ק דחולין¹⁶ בעי ר"י אי קטן יש לו מחשב' וכו' ופי' בקונטריו' כגון בשחיטת קדשים דיליף בריש זבחים דבעי לשמה מי הוי כוונה או לא הא משמע הכא דמסתמא נמי כשר ואינו פסול עד שיכוין שלא לשמן] וי"ל דסתמא דקטן גרע דאין לו דעת להבין שהן קדשים וסבור שהן חולין והוה ליי מתעסק ופסול . . .”

תוס' מבינים שמאחר שסתם זבחים לשמן עומדין אין לפסול עבודת קטן מטעם שאין לו דעת לזבוח לשמה, אלא חוסר דעתו קובעו כמתעסק בקדשים. אם מובן „סתמא” הוא גילוי מחשבות העמוקות והקבועות של השוחט, הרי לצד שאין לקטן מחשבה – מה מהני דעת העמוקה שלו? אמנם להבנתנו שמעמדן של הזבחים והזביחה לשמן הן, דברי תוס' מאד מסתברים, שהרי אין לקטן הדעת שצריכים לשנות מעמדן של הזבחים.

ומו"ר הגרי"ד סולובייציק שליט"א כבר פרסם בשיעוריו שדין לשמה אצל גיטין הוא תכונה בגט עצמו, והביא ראיה משיטת הרמב"ם שיש לבעל לבטל לשמה של גיטו לאחר כתיבתו¹⁷:

„השולח גט ביד השליח וביטל הגט הרי חוזר ומגרש בו כשירצה. שלא ביטלו מתורת גט אלא מתורת שליחות. לפיכך אם הגט ביד הבעל וביטלו כגון שאמר גט זה בטל הוא אינו מגרש בו לעולם והרי הוא כחרס הנשבר ואם גירש בו אינה מגורשת . . .”

ומלשון המדרש¹⁸: „ . . . וכתב לה: שיהא הכתב לשמה”. ומלשון הרמב"ם¹⁹: ושיהי' נכתב לשמה” משמע „שלשמה” תיאור הכתב או הגט ולא תיאור מעשה הכתיבה עצמה, בלבד.

דין „לשמה” בגיטין אינו צורך מעשה כתיבה מלווה עם מחשבות מסוימות אלא קביעת מעמדו של הגט ע"י מעשה כתיבה.

ג.

נבוא לברר אופיו של מעמדו של הגט שתרמה לו כתיבתו לשמה. הסוגיא בריש פ' כל הגט מלמדנו שלש התכונות הנכללות ב„לשמה” של גירושין³: „ . . . לשום גירושין . . . לשום גירושין דידיה . . . לשום גירושין הא . . .” תכונות אלו מיחדות הגט לזוג מסוים ולתהליך גירושין מסוים.

(16) חולין יב:

(17) רמב"ם, הל' גירושין פ"ו הל' כ"א.

(18) מדרש תנאים לדברים כד, א. מובא לדפוס ע"י הרד"צ האפפמאן.

(19) רמב"ם שם, פ"א הל' א'.

(20) גיטין כ.

(20*) או"ז, ח"א סו"ס תשמ"ה.

אופיו של מעמדו של גט הנכתב לשמה הוא שהגט מיוחד לזוג מסוים, – לתהליך גירושין מסוים.

וכן מוכח מביאורם של תוס' בדין מי שרוצה לגרש אשתו בספר תורה²¹:

„ההוא גברא דעל לבי כנישתא, שקל ספר תורה יהיב לה לדביתהו ואמר לו הא גיטך, אמר רב יוסף למאי ניהוש . . . אי משום כריתות דאית בה . . . הא בעינא וכתב לה לשמה וליכא . . .”

וביארו תוס'²²: „ . . . אבל ס"ת כותב בסתם לכל מה שצריך לעשות בו ומיהו אפ"ה כריתות של ס"ת אין כשר לגרש בו . . .” ויוצא מדבריהם שמה שהכין הגט לכל צורך שיהא ולא יחד ה„גט”, בשעת כתיבה, לתהליך גירושין מסוים, לא קבע ל„גט” מעמד של „לשמה”.

וכן מוכח משיטת רבנו שמחה, המו"ד באו"ז*²¹, שמה שכותבים שמות המגרש והמתגרשת בגיטין, הוא דין תורה, ממה שצריכים לכתוב גט לשמה, ואין לך יחוד גט יותר מזה! וז"ל: „ . . . דמשום דסתמא פסול בעינן שמו ושמה הא לא כתב שמו ושמה פסול מדאורייתא”.

הג"ר אלחנן וסרמן וצוק"ל הסיב להגדרה זו של לשמה, באמרו²⁰:

„ . . . דבכל מקום שצריך לשמה אין הכונה שצריך האדם לכוין לזה כמו במצות צריכות כונה אלא דבעינן שיהא הדבר מיוחד לזה כמו בגט בעינן שיהא השטר מיוחד ועומד לגירושי האשה הזאת וגוה"כ הוא דהיחוד הזה צ"ל דוקא בשעת כתיבה ולא אח"כ . . .”

ע"פ דברינו נבין סוגיא במס' יבמות²³:

„אמר רמי בר חמא הרי אמרו אמר אחד ללבלר כתוב גט לארוסתי לכשאכנסנה אגרשנה הרי זה גט מפני שבידו לגרשה, ולאשה בעלמא אין גט מפני שאין בידו לגרשה”.

וביאר הרמב"ם²⁴ כוונת הפסול „מפני שאין בידו לגרשה”: „ . . . מפני שלא היתה בת גירושין ממנו כשנכתב גט זה נמצא שכתב שלא לשם גירושין”. אי אפשר לזהות גט לתהליך כריתת אישות שאינה בעולם. ומאחר שכן, „נמצא” שכתב שלא לשמה²⁵. וכיוצא בזה הוא הביאור לכח הבעל לבטל גט לאחר

(21) קובץ שיעורים ח"ב, סי' כ"ב.

(22) גיטין כד: חוד"ה „יתר מכאן כתב לגרש . . .”

(23) יבמות נב.

(24) רמב"ם שם, פרק ג' הלכה ו'.

(25) לרא"ש יש דרך אחרת בסוגיא: „ . . . כיון דאין בידו לגרשה בשעה שעשאו לשליח

כתיבתו. הסרת רצונו של הבעל לגרש אשתו בגט זה סותר זהותו של הגט שהיא מיוחדת לגירושין זוג זו.

מכיון שדין „לשמה“ הוא קביעת מעמד שאופיו שהוא מיוחד לתועלת מדויקת, אי אפשר לעשות שום פעולה או חפץ לשם תועלות הסותרות זא“ז, א“א לקבוע מעמד המגוון מצדדים הסותרים זא“ז.

לכן מנחה שקמצה לשמה ושלא לשמה פסולה²⁶ שהשתדל לכונן למנחה מעמד המגוון מצדדים הסותרים זא“ז – שאם היא עומדת למנחה מסוימת איננה עומדת למנחה מסוג אחר. ולכן מאחר שצריכים צביעת צמר ציצית לשמה, העורה צבע של נסיון ביורה של צבע של ציצית פוסל כל הצבע שביורה²⁷, אעפ“י „שצבע של נסיון“ הוא הצבע שהטעים כדי לראות אם הצבע תכלת יפה לציצית, כבר הביא בעל האו“ש²⁸: „... דשם הטעימה שטעם לנסיון אם יקלוט הצבע, א“כ כי צבע שמא לא יקלוט הצבע, נמצא דלא צבע בהחלט לשם תכלת, דבדמיונו ומחשבתו הי' פן לא יעלה לשם תכלת...“.

ולכן הכותב גט לשם ב' נשים ג"כ פסול: „כתוב ואיזו שארצה אגרש, פסול לגרש בו“²⁹, שיחודו של הגט לאשה אחת סותר יחודו לאשה אחרת, וביאר בעל האו“ש²⁸: „... הלא סותר האחד את חבריו שאינך יכול לומר שיתן לזו ואח“כ לזו, הלא בכה“ג נשאר זכות לבעל בשטר שיגרש בו את אשתו השנית ואין זה כריחות, ... וכיון דזה סותר את זה, א“כ תו איתמעית מלה לשמה...“.

אמנם גט שנכתב לשם שני תהליכי גירושין נפרדים – אינו בגדר גט הנכתב שלא לשמה מאחר שאינם סותרים זא“ז. וז“ל הסוגיא בנדון כזה²⁹:

„... דכתיב ביה הרי אנו פלוני ופלוני גירשנו נשותינו פלונית ופלונית נמצאו שתי נשים מתגרשות בגט אחד והתורה אמרה וכתב לה – ולא לה ולחברתה...“.

ובמס' קידושין³⁰ דייקו שפעמים כתוב בפ' גיטין „וכתב לה“, ומקרא א'

לכתוב הגט. ונראה דהיינו דוקא למ"ד אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם אבל למ"ד אדם מקנה דבר שלא בא לעולם הוי גט... (פ"ה סי' ד' – וכן משמע מדברי החוס' בסוגיא, תוד"ה „ולאשה בעלמא אין גט“). ואפשר שהרא"ש סובר שדין לשמה הוא תיאור מחשבות הסופר בשעת כתיבה. ואפשר לכיון דעתו לזוג מסוים שיתנשא. וגם סו' כנראה, שצווי הבעל הוא מינוי שליחות לכתוב הגט, ואינו מדיני כתיבת גט לשמה. ויבאר ה„סתמא“ של הסוגיא בריש מס' זבחים – כגילוי דת העמוקה והסתומה של הסופר וכיו"ב.

(26) זבחים מב: תוד"ה „מה טעם וכו“.

(27) זבחים מב:

(28) אור שמח, הל' גירושין, פ"א הל"א, בריש דבריו.

(29) גיטין פז.

(30) קידושין יד. ע"ע גיטין כ"א: תוד"ה „בכתיבה מתגרשת“.

דורשים הדין דכתיבה לשמה ומקרא ב', דורשים הדין ד"ולה ולא לחברתה". וגם ממה שהרמב"ם העתיק הלכות כתיבת גט לשמה בריש פרק ג' של הלכות גירושין והעתיק ההלכה של "לה ולא לחברתה" בסוף פרק ד', גם משמע שדין זה אינו מגדרי דין "לשמה" שהגדרנו³¹.

ד.

נעיין בדין צווי הבעל לסופר לכתוב הגט, שע"פ שיטת התוס' הנ"ל, נכלל בדיני כתיבת הגט לשמה. בסוגית לשמה, המו"ד לעיל, דרש מקור לדין, שצריכים לכתוב "לשום גירושין דידיה"; "... אי כתב רחמנא וכתב הוה אמינא למעוטי האי דלא איהו קא כתיב לה...". ונראה שהסוגיא התייחסה דין כתיבת גט לשמו למה שהתורה השמיע לנו שהבעל צריך לכתוב הגט. ומתוך צירוף הענינים נלמד, שהבעל אינו צריך לכתוב הגט בעצמו או ע"י שלוחו, אמנם צריך להשתתף בכתיבתו עד כדי שמוכח שגט נכתב עבורו³². וזה גדר דין כתיבת הגט לשמו. ועפ"ז א"ש דברי התוס' הנ"ל שמה שהבעל צריך לצות לסופר לכתוב הגט הוא נכלל בדיני כתיבת הגט "לשמה", שהרי ע"י צווי לכתוב, משתתף בכתיבת הגט. יוצא שגדר דין כתיבת גט "לשמו", הוא קביעת יחוד הגט לבעל מסוים ע"י השתתפותו בכתיבת הגט.

עפ"ז גבין ביאורו מוקשה של הרמב"ן בשיטת ר' יוסי, אליבא לרב אשי, שפוסל גט הנכתב ע"י "אומר אמרו", כלו' שהבעל מסר צווי לכתוב הגט ע"י אחר^{32*};

"תניא... כתב סופר לשמה וחתמו עדים לשמה אעפ"י שכתבוהו וחתמוהו ונתנוהו לו ונתנו לה הרי הגט בטל עד שישמעו קולו שיאמר לסופר כתבו ולעדים חתמו...".

וביאר הרמב"ן³³:

"... והכי נמי משמע בפרק דלקמן דקתני בדר' יוסי עד שישמע קולו שיאמר לסופר כתוב וא"ל שאני גט דבעינן לשמה ובעי' נמי וכתב הבעל ואין הסופר והעדים עומדים במקום הבעל אלא כששמעו הם מפיו, אבל בדברים אחרים אדם עושה שליח שלא בפניו לפיכך...".

ונראה שהרמב"ן מציע שגדר חדש של השתתפותו של הבעל בכתיבת הגט יוצא ממה ש"בעינן לשמה ובעי' נמי וכתב הבעל".

(31) עי' בסוף דברי האו"ש הנ"ל.

(32) ועי' גיטין כב: תוד"ה "והא".

(32*) גיטין עב.

(33) ח"י רמב"ן לגיטין ס"ו: ד"ה "ומי מודה ר' יוסי כאומר אמרו...".

השתתפות זו שונה משליחות שישנה אצל הלכות אחרות, ושונה מצווי הבעל בלבד, ומתואר בלשונו של הרמב"ן, בעמדת הסופר „במקום הבעל“. ואין לנו „קביעת יחודו של גט לבעל מסוים“ יותר מזה;^{33*} ואין כוונת הרמב"ן להגדיר שליחות מעולה – שהרי הוא מכשיר עבד לכתוב גט ועבד אינו בר שליחות לגיטין³⁴, אלא מגדיר משפטי דין „כתיבת גט לשמו“. ובזה מסולק קו' הב"ש על הרמב"ן, איך הכשיר עבד להיות שליח הבעל בכתיבת הגט³⁴.

ה

בררנו שדין כתיבת גט לשמה, הוא קביעת מעמדו של גט ע"י כתיבה. אופיו של מעמד זה, הוא שהגט מיוחד לגירושין, מכוון לזוג מסוים ע"י השתתפותו של המגרש.

נעיין בכמה תוצאות מהבנתנו. ידוע המחלוקת בין ר"א ור"מ אם עדי חתימה כדתי או עדי מסירה כדתי³⁵. גם נחלקו בדרשת „וכתב לה“, אם מוסב על כתיבת הסופר לשמה או על חתימת העדים לשמה^{35*}.

שיטת ר"מ שסו' צריכים חתימה לשמה, מוצגת באופן זה³⁶:

„אמר רב נחמן אומר הי' רבי מאיר אפילו מצאו באשפה חתמו ונתנו לה כשר. איתביה רבא לרב נחמן וכתב לה² לשמה מאי לאו כתיבת הגט לא חתימת עדים...“

לשיטת ר"מ, ע"פ הבנתנו בדין לשמה, קובעים מעמדו של הגט בשעת חתימת העדים. אמנם, אעפ"י שלא צריכים לכתב הגט ע"פ ציווי הבעל ובהשתתפותו, מסתבר שגט הנכתב בניגוד להוראותיו של הבעל, אינו מופנה להשתתפותו או ליחודו לו ע"י החתימות, כן פסקו תוס'³⁷: „... נהי דמכשר ר"מ כשמצאו הבעל באשפה היכא שצוה לכתוב מודה ר"מ שצריך לעשות צויו...“

ו.

וע"פ הבנתנו בסוגיא, מבואר החילוק בין כתיבת גט לשמה, ודין כוונה לגבי מצות. הלכות כוונה מצריכות עושה המצוה לכויין דעתו לאיזו מחשבות מסוימות. הלכות לשמה, קובעות זהות מסוימת, לפעמים ע"י מחשבה, לחפץ מסוים או

33* וע"ע ב"ב קסח, ועי' ברשב"א בפ"י למשנה שם.

34 ב"ש לאהע"ז סי' קב, ס"ק ז, וב"ש, סי' קכ"ג, ס"ק ה.

35 גיטין פו.

35* גיטין כג.

36 גיטין כג, וע"ע שם ג, כו:

37 גיטין סו: תוד"ה „הא כתב הגט כשר כו“.

תהליך מסוים. בראשון, מחשבה היא המטרה, ובשני, מחשבה הוא הכלי. זו"ל בעל הברכת שמואל בענין³⁸: „ונראה דדין לשמה שבתורה דהוי דין עשייה כגון גט ובקרבנות, . . . דע"י שעושה אותן לשמה נעשו גט וקרבן וס"ת . . . אבל דין כונה גבי עשית המצוה . . . עוד דין דהוי בהמצוה שבל"ז אינו יוצא . . .” ומסתבר שגט מזדהה ע"י מעמדו כמיוחד לגירושין מסוימים³⁹.

בהמשך דברי הברכ"ש לומדים נפ"מ לדינא בין שני הדינים הנ"ל³⁸: „ . . . בדין לשמה לא מהני מה שחשב על ספק, אפי' נתקיים התנאי מ"מ הא מכיון שעשאו על ספק אפי' נתקיים התנאי מ"מ הא מכיון שעשאו על ספק הרי ליכא עשייה אם לא מדין ברירה, משא"כ בדין כונה אפי' על ספק נמי הוי כונה מכיון דהוי סו"ס הא כיון הך כוונה”.

והנראה בביאור דבריו שמאחר שהלכות כונה מצריכות שאיזו מחשבות תלוונה עשית איזו פעולה, החושב שתי מחשבת נפרדות מספק, ועל תנאי, המחשבה הצריכה ע"פ הלכה ליווה המעשה. אמנם מחשבות „לשמה”, קובעות מעמד הגט, וקביעת שתי מעמדות הסותרות זה את זה אינה קביעת מעמד בכלל.

(38) ברכת שמואל, מסכת גיטין, סימן י', סעיף א', ד"ה „ונראה דהנה”.

(39) וע"ע בדברי הגר"ח מו"ד במאסף אהל תורה ח"ג סי' ה, ומו"ד בקהלות יעקב על מסי' גיטין, סי' ב.